

כהתגלמות הנבלות. אמו של ניק (אותה מגלמה אמו של הבמאי קאסאבטס), עם כל התקפותיה העזות על כלתה, היא אנרי שית ומוכנת. ואילו אמה של מייבל (אותה מגלמה אמה של השחקנית ג'ינה רולנדס), אם כל חוסר ההבנה שהיא מגלה כלפי בתה, היא קורנת אהבה אליה בכל נימי נפשה.

אתגר גדול. מחוץ לארצות-הברית הוצג הסרט הזה לראשונה בפסטיבל הסרטים של קאן. לתחרות הרשמית לא רצו לקבלו, משום שלא נראה וזהר די הצורך. קאסאבטס הציג אותו, ערב אחד, בשוק הסרטים. האולם היה מלא מפה לפה, מבקר רים קשוחים ומנוסים מחאו כפיים בתהי להבות, וכאשר הסתיים הפסטיבל היתה הדעה אחידה. אילו הוצג הסרט בתחרות היה זוכה בפרס. ובאשר לרמת המישחק — עם כל הכבוד לאלן בורסטין (שזכתה באותה השנה בפרס עבור אל"ס לא גרה כאן יותר), ג'ינה רולנדס מעמידה אותה בצל.

ולמען האמת, מאז ועד היום קשה לזכור תפקיד שהציב בפני שחקנית אחת גדול כל כך, ושעליו היא התגברה בצורה מושרי למת כל כך. נדמה שבכל העשור האחרון רק שיתוף הפעולה בין אינגמר ברגמן וליב אולמן הניב תוצאות ברמה דומה. קשה למצוא אמת מידה מכובדת יותר.

תדריך

חובה לראות

תל-אביב — תוף הפח, אשה לא נשואה, נערת הטלפון והבלש, נישואיה של מריה בראון, לה לונה, אהבותיה של בלונדינית, שיער.

ירושלים — נישואיה של מריה בראון.

חיפה — מרד הנטורים, שיער, תוף הפח, זה קרה מחר.

תל אביב

*** **אהבותיה של בלונדינית** (סינמה 2, צ'כיה) — אהבה החולפת של פועלת בבית-חרושת לנעליים למסיקאי נודד בסרט רגיש, מפוכח ומבריק היודע להתכונן בבני-אדם ולהציג את העולם שבו הם חיים, ללא התנשאות וללא יומרה. אחד משיאי האביב הצ'כי.

*** **נערת הטלפון והבלש** (ג'י-מור, ארצות-הברית) — מסע אל תוך הצד האפל של העולם המכובד בניו-יורק, תוך כדי מעקב אחרי חייה של נערה טלפון, בסרטו המפורסם של אלן פאקולה, עם ג'ין פונדה (שזכתה על תפקיד זה בפרס אוסקר).

*** **היה לזנה** (סטודיו, איטליה) — יחסי בן מתבגר ואמו, זמרת אופרה, בסרט מרהיב ורב עניין של ברנרדו ברטולוצ'י. מתק, למרות כמה פיספוסים אדירים. קשה לקבל את מה שמראים, אבל קשה עוד יותר שלא להתפעל מזה.

*** **אשה לא נשואה** (גורדון, ארצות-הברית) — גיל קלייבורג מצטיינת בדמות אשה שצריכה לעמוד על רגליה אחרי 17 שנות נישואין, שבהן נשענה על בעלה.

ירושלים

*** **נישואיה של מריה בראון** (אורג'ל, גרמניה) — תולדות הריפובליקה הפדרלית בשנים הראשונות שלה, עד לתחילת השיגשוג הכלכלי, כפי שהם משי תקפים בחייו של אשה הנישאת לקראת סוף המלחמה ומנסה לשמור על יציבותה בימים הסוערים שאחריה. סרט עבור פריסים של ריינר ורנר פאסבינדר, עם חנה שיגולה בתפקיד הראשי.

חיפה

*** **מרד הנעורים** (אורדון, ארצות-הברית) — אחד המיסמים המרשימים ביותר על הקרע בין הורים לילי דיהם בשנות החמישים. סרט מבוסס להפי לא עלידי גיקולאס ריי, עם ג'יימס דין בתפקיד שעשה היסטוריה. *** **שיער** (אורלי, ארצות-הברית) — מילוש פורמן משתמש במחומר המהאה של שנות השישים, כדי להזכיר תמימות שהלכה לעולמה. מאחר שהאדם חשוב לפורמן יותר מן האידיאולוגיה, הסרט מר-גש בכל רגע, לא רק במסקנותיו הסופיות.

נוסע אל

השיגעון

אפוקליפסה עכשיו (אס-תה, תל-אביב, ארצות-הברית) — הבמאי-מפיק פרנסיס פורד קופולה ניסה להעמיד גיבור אמריקאי טיפוסי (סצינות הפתיחה מעצבות את הדמויות הראשיות לפי כל הכללים המאפיינים את הבלש הפרטי) מול הטראומה של המלחמה. השלד העלילתי הושאל מתוך סיפורו של ג'וזף קונראד „לב המא-פליה“. תוך תיאור מסעו של הגיבור אל לב הג'ונגל, שם עליו לחסל קולונל מטורף שמתעקש לנהל את המלחמה על פי המסקנות ההרסניות ההגיוניות שמתחייבות ממנה, מנסה הסרט לתאר גם מסע של הדמות אל תוך עצמה. מכאן, שהסרט צריך להיות ריאליסטי וסוריאליסטי גם יחד.

אלא שקופולה הריאליסטי מרגיש הרבה יותר טוב עם המציאות והרבה פחות נוח עם הדמיון. כל עוד מדובר באירועים ממשיים, גם אם הם גובלים באבסורד, מיטיב קופולה לנצל את הכלים שמעמיד לרשותו הקולנועי, לעיתים אפילו יותר על המידה, כמו בהתקפת המסוקים על פנר ויאט-נאמי. אבל עם כל תחנה נוספת בדרך גדל חלקה של הסמליות, וקופולה שוקע באורגיה חזותית של מראות זוועה, מרשימה בפני עצמה ומבולבלת בתוכנה. אין פלא שהוא כה התקשה להחליט כיצד לסיים את הסרט. הסיום הנוכחי הוא, במידה מסויימת, פשרה.

עם כל התוהו ובוהו של הסוף, כדאי מאד לראות את

מרטיין שיין: אורגיה של זוועה

„אפוקליפסה עכשיו“, בתנאי שהצופים מצויידים בעצבים חזקים ואינם חוששים מהלם המראות החריפים. זהו סרט מרשים, על אף כל חסרונותיו, ומעלתו הגדולה ביותר היא שאין הוא מותיר ולו קורטוב של זוהר למלחמה. ועל כך תבוא עליו הברכה.

שניים אוחזים

בילד

קרמר נגד קרמר (דקל, תל-אביב, ארצות-הברית) — אשה נוטשת את בעלה ואת ילדה, משום שהיא חשה, שאינה ממצה את עצמה בחברתם. הגבר מקפח את הקאריירה המיקצועית שלו, ומקדיש את כל מעייניו לטיפול בבן. אחרי שנה ומחצה שבה האשה ודורשת את הילד, משום שעתה היא כבר עומדת על שתי רגליה ומסוגלת לדאוג לעצמה ולו.

הבמאי-סרטיאי רוברט בנטון מציג את הסיפור מנקודת המבט של הבעל. האשה נעלמת מן העין למשך מחצית הסרט, וכך נוצרת התקרבות הרבה יותר גדולה אל האב והילד. עם זאת — וכאן יש לזקוף הרבה לזכותה של השחקנית מריל סטריי — דמות האם שומרת על מימדיה האנושיים. למרות שעשתה מעשה בניגוד למוסכמות החברה — היא זנחה את בנה — אין שום ספק, לכל אורך הסרט, כי לא עשתה זאת מתוך שרירות לב, והיא אוהבת את הבן בכל ליבה.

מול מריל סטריי ניצב דאסטין הופמן באחד מתפקידיו הטובים ביותר. דמות הקורבן שגונב את אהדת הקהל מצליחה הפעם במיוחד, ואפילו פמיניסטיות מושבעות יתקשו להסתייג ממנה. אשר לילד, ג'סטין הנרי, הוא תאוה לעיניים ולו רק משום שבנטון אינו כופה עליו חינחונים, חנופות ופרצופים מתקקים, אלא מניח לו להיות ילד.

מריל סטריי: ממדים אנושיים

הבימוי פשוט, נקי וחסכוני, וסצינה של קימה בבוקר, שבה אין אומרים אפילו מילה אחת והמצלמה אינה זזה, יכולה להדגים את כוחו של הקולנוע כעין מתבוננת מן הצד ואת חשיבות המעשה העולה על תיחכום הדיאלוג.

תנו לתמונות

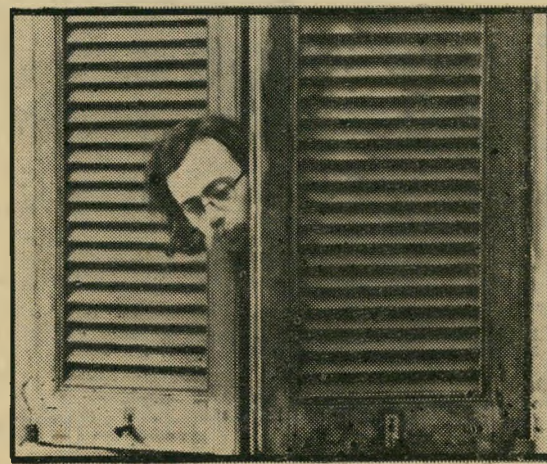
לדבר

בא לי לצחוק על העולם (צפון, תל-אביב, איטליה) — סרט זה הוא חלק מן המרד של כמה קולנוענים צעירים באיטליה נגד המסורת המצועצעת והפספסנית במולדתם. עייפים מן המסורת הישנה, מנסים סרטים חדשים אלה להביא רוח תזוית, חצופה, בלתי ממוסדת ורעננה, מעין ניסיון לחשוב על הקולנוע מחדש.

מאוריציו ניקטי, הבמאי-סרטיאי-שחקן שעשה את „בא לי לצחוק על העולם“, מתנגד, כמו כולם, למדיניות של חברת הענק ומתקומם נוכח מצבה של האמנות. אמנור תינו אינן שונות מאלה של בני הדור הקודם, אלא שהוא מסרב להתייחס לכל העניין בכובד ראש. ראשית, הוא מסלק את הדיאלוג מן התפקיד הראשי, ומניח לתמונות לדבר. חוץ מזה, הוא משתמש בכל מה שלמד מתוך התבוננות בקומדיות האילמות האמריקאיות, ומפעיל את גופו, כאשר פניו שומרים בדרך כלל על הבעת תימהון נוכח העולם המוזר סביבו. הוא עוקץ באותה המידה את המימסד ואת המתנגדים לו, והוא מניח לתנועה, לצליל ולצבע לומר את הכל, כי המילה כבר עייפה.

אמנם, מי שיבוא למדוד את הסרט במשורה, יצטרך להודות שניקטי מתקשה לשמור על עלילה מנובשת אחת, לכל אורך הסרט, שנראה יותר כאוסף של מערכונים נפר-דים. הוא שואב את השראתו מכל מקור פנוי, החל מצ'פ-לין וקייטון ועד לאחים מארקס. הוא חוזר על עצמו

מאוריציו ניקטי: סרט ראשון

לעיתים, ויש המצאות קומיות שמתוכננות בסירובל מסויים, כך שהצופה יודע את סופן זמן רב לפני שהן מסתיימות. עם זאת, קשה שלא לרכוש אהדה לסרט זה, סרטו הרא-שון של ניקטי, להעזה שבה הוא חורג מכל המקובל, ולעצם העובדה שבימים בהם הכל נראה רציני, קודר וחסר תיקווה, יש עוד מי שמטרתו העיקרית בחיים היא להעלות חיוך אנושי על שפתי הצופה.